

סדר ברכת האילנות

פתוצאת מפון התורה והארץ

הלכות ברכת האילנות

הרב יהודה הלוי עמיחי

היוצא בימי ניסן ורואה אילנות מלבליים, מברך את ברכת האילנות. ברכת האילנות חביבה מאוד, והנזהר בברכה זו, עליו נאמר: 'ראה ריח בני כריח שדה אשר ברכו ד'. ויתן לך האלהים מטל השמים ומשמני הארץ ורב דגן ותירש' (בראשית כז, כז).

האילן

- א. אין לברך ברכת האילנות על ירקות וצמחים חד שנתיים, אלא על עצי פרי.
- ב. לכתחילה ראוי להדר ולברך על ראיית שני מיני אילנות, או לפחות שני אילנות ממין אחד.
- ג. בשעת הדחק יכול לברך אפילו על עץ פרי אחד, העומד בגינתו או בעציץ נקוב בביתו.
- ד. יש לברך על עצי פרי, ולא על אילני נוי ואילני סרק, ואולם מי שברך על עץ העשוי לריח, לא יברך שוב על עצי פרי.
- ה. אין לברך על עצים שיש איסור בהם או בפירותיהם, כגון: עצים המורכבים כלאיים (כמו אגס המורכב על חבוש), עצי ערלה, עצים שיש בהם איסורי אכילה (כמו גידולי עבודה זרה, עצים בבית קברות, עצים גזולים, עצים בהר הבית).

ראיית העץ

- א. יש לברך בשעה שרואים פריחה על העץ.
- ב. נוהגים לברך כשרואים אילנות מלבליים, לאו דווקא ראייה הראשונה, ויש המדקדקים לברך בראייה הראשונה.
- ג. מי שלא ראה את פריחת האילנות וראה פירות שחנטו, יש האוסרים לו לברך, ויש המתירים לו לברך - רק אם זו ראייה ראשונה.
- ד. הרואה פרי גדול, שגדל כל צרכו, אינו מברך.

זמן הברכה

- א. עדיף לברך ברכת האילנות בראייה הראשונה בחודש ניסן.
- ב. מי שנמצא במקום שבו עצים שלא יישארו עליהם פרחים בחודש ניסן, יכול כבר לברך ברכת האילנות בחודש אדר.
- ג. מי שלא ראה אילנות מלבליים בחודש ניסן, יכול לברך לאחר מכן, כל זמן שיש פרחים על העצים.
- ד. הנוהגים לפי דרך הסוד, מברכים בשם ומלכות - רק בחודש ניסן.
- ה. לכתחילה יש להימנע מלברך ברכת האילנות בשבת ויום טוב, אבל אם מנהג אבותיו לברך בשבת ויום טוב - יכול גם הוא לברך אז.
- ו. מברכים ברכת האילנות פעם בשנה, וגם אם רואים לאחר מכן פריחה יפה יותר באילנות אחרים - אין לחזור ולברך.

עצוב: אודליה פרל

מכון התורה והארץ,

ת"ד 1033, אשקלון 78109 טלפון: 08-6847325

דוא"ל: machon@toraland.org.il אתר: www.toraland.org.il

נוסח ברכת האילנות:

לפני הברכה יש נוהגים לומר את המזמורים כט, קכו, קמח, קכב ואת נוסח התפילה להלן:

תהלים פרק כ"ט:

מְזִמֹּר לְדָוִד הִבּוֹ לַה' בְּנֵי אֱלֹהִים הִבּוֹ לַה' כְּבוֹד וְעֹז:
הִבּוֹ לַה' כְּבוֹד שְׁמוֹ הַשִּׁתְּחַוֵּי לַה' בְּהַדְרַת קִדְּשׁ:
קוֹל ה' עַל הַמַּיִם אֶל הַכְּבוֹד הַרְעִים ה' עַל מַיִם רַבִּים:
קוֹל ה' בַּפֶּתַח קוֹל ה' בְּהַדְרַת:

קוֹל ה' שִׁבְרֵי אֲרוֹזִים וַיִּשְׁבֶּר ה' אֶת אֲרוֹזֵי הַקְּלָנוֹן:
וַיִּרְקִידֵם כַּמוֹ עֲגֵלֵקְלָנוֹן וַיִּשְׁרִין כַּמוֹ כֶּן רִאמִּים:
קוֹל ה' חֲצֵב הַקְּבוֹת אֲשׁ:

קוֹל ה' יַחִיל מִדְּבַר יַחִיל ה' מִדְּבַר קִדְּשׁ:
קוֹל ה' יְחַלֵּל אֵילוֹת וַיַּחֲשֶׁף יַעֲרֹת וּבִהֲיָכְלוּ כָלוּ אִמֹר כְּבוֹד:
ה' לַמַּבּוּל יֵשֵׁב וַיֵּשֵׁב ה' מִלְּךָ לְעוֹלָם:
ה' עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן ה' יִבְרַךְ אֶת עַמּוֹ בְּשָׁלוֹם:

תהלים פרק קכ"ו:

שִׁיר הַמַּעֲלוֹת כְּשׁוֹב ה' אֶת שִׁבְתְּ צִיּוֹן הֵינִי כַחַלְמִים:
אֲז יִמְלֹא שְׁחֹק פִּינִי וּלְשׁוֹנִי רִנָּה
אֲז יֵאמְרוּ בְּגוֹיִם הַגְּדִיל ה' לַעֲשׂוֹת עִם אֱלֹהֵי:
הַגְּדִיל ה' לַעֲשׂוֹת עִמָּנוּ הֵינִי שְׁמַחִים:
שׁוֹבָה ה' אֶת שִׁבְתֵּנוּ כַּאֲפִיקִים בְּנֶגֶב:
הַזְרַעִים בְּדַמְעָה בְּרִנָּה יִקְצְרוּ:
הַלֹּדֶז יִלְךְ וַיִּכְּחַ נִשְׂא מִשְׁפַּח הַזֶּרַע
כֹּא יִבֹּא בְרִנָּה נִשְׂא אֲלֻמֹּתָיו:

תהלים פרק קמ"ח:

הַלְלוּ-יְהוָה הַלְלוּ אֶת ה' מִן הַשָּׁמַיִם הַלְלוּהוּ בְּמַרוֹמִים:
הַלְלוּהוּ כָל מַלְאָכָיו הַלְלוּהוּ כָּל צְבָאוֹ:
הַלְלוּהוּ שְׁמֵי שָׁמַיִם וַיִּרְחַ הַלְלוּהוּ כָּל פּוֹכְבֵי אוֹר
הַלְלוּהוּ שְׁמֵי הַשָּׁמַיִם וְהַמַּיִם אֲשֶׁר מַעַל הַשָּׁמַיִם:
יְהַלְלוּ אֶת שֵׁם ה' כִּי הוּא צִוָּה וַנִּבְרָא:
וַיַּעֲמִידֵם לְעֵד לְעוֹלָם חֶק נִתֵּן וְלֹא יַעֲבוֹר:
הַלְלוּ אֶת ה' מִן הָאָרֶץ תִּנְיָנִים וְכָל תְּהוֹמוֹת:
אֲשׁ וּבְרָד שֶׁלֶג וּקִיטוֹר רוּחַ סַעֲרָה עֲשֵׂה דְבָרוֹ:
הַתִּיָּה וְכָל גְּבֻעוֹת עֵץ פְּרִי וְכָל אֲרוֹזִים:
הַתִּיָּה וְכָל בְּהֵמָה רִמְשׁ וַצְּפוֹר כִּנֹּף:
מַלְכֵי אֲרֶץ וְכָל לְאֻמִּים שָׂרִים וְכָל שְׂפִטֵי אֲרֶץ:
בַּחוּרִים וְגַם בְּתוֹלוֹת זָקֵנִים עִם גְּעָרִים:
יְהַלְלוּ אֶת שֵׁם ה' כִּי נִשְׁגָּב שְׁמוֹ לְבָדוֹ, הוֹדוּ עַל אֲרֶץ וְשָׁמַיִם:
וַיִּרְם קְרוֹ לְעַמּוֹ תְהַלֵּה לְכָל חֲסִידָיו לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל עִם קִרְבוֹ:
הַלְלוּ-יְהוָה:

ויהי רצון מלפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו, שבזכות הברכה הזאת אשר נברך, יקים בנו מאמר: ראה ריח בני כריח שדה אשר ברכו ה' ונקבל שפע עושר הברכות, ככתוב: ויתן לך האלהים מטל השמים ומשמני הארץ, ורב דגן ותירש. יעבדוך עמים וישתחוו לך לאמים הוה גביר לאחריך וישתחוו לך בני אמך, ארריך ארור ומברכך ברוך: יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך. ה' צורי וגואלי: ויהי נעם ה' אלהינו עלינו. ומעשה ידינו כוננה עלינו. ומעשה דינו כוננהו:

פְּרִוֵי אֵתָהּ ה' אֱלֹהֵינוּ מְלֶךְ הָעוֹלָם, שְׁלֵא חֶסֶר בְּעוֹלָמוֹ כְּלָם וּבְרָא בּוֹ בְרִיּוֹת טוֹבוֹת וְאֵילָנוֹת טוֹבִים לְהִנּוֹת בְּהֵם בְּנֵי אָדָם.

יהי רצון מלפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו, שתעלינו בשמחה לארצנו, ותטענו בגבולנו, ושם נקיים מצות תרומות ומעשרות וכל מצות התלויות בארץ אשר הנחלת לאבותינו, היא ארץ חלב ודבש, ארץ נחלי מים עינות ותהומות יוצאים בבקעה ובהר, ארץ חיטה ושעורה וגפן ותאנה ורימון, ארץ זית שמן ודבש, כאשר צויתנו בתורתך על ידי משה עבדך:

אנא ה', למען שמך הגדול, הגדל חסדך עמנו, וקיים לנו את הדבר אשר הבטחתנו ע"י משה עבדך, ונתתי גשמיכם בעתם, ונתנה הארץ יבולה, ועץ השדה יתן פרי: והשיג לכם דיש את בציר, ובציר ישיג את זרע, ואכלתם לחמכם לשבע, וישבתם לבטח בארצכם: וקיים בנו את הדבר אשר הבטחתנו ע"י ישעיה נביאך (ד'): ביום ההוא יהיה צמח ה' לצבי ולכבוד, ופרי הארץ לגאון ולתפארת לפליטת ישראל: ונאמר (ס"ה): ובנו בתים ונשבו, ונטעו כרמים ואכלו פרים: וקיים בנו אשר הבטחתנו על ידי עמוס נביאך (ט'): הנה ימים באים, נאם ה', ונגש חורש בקוצר, ודורך ענבים במושך הזרע, והטיפו ההרים עסיס, וכל הגבעות תתמוגגנה: ושבת י את שבות עמי ישראל. ובנו ערים נשמות ונשבו, ונטעו כרמים ושתו את ינם, ועשו גנות ואכלו את פריהם: וקיים בנו אשר הבטחתנו ע"י יחזקאל נביאך (ל"ו): והרביתי את פרי העץ ותנובת השדה, למען אשר לא תקחו עוד חרפת רעב בגויים: ונאמר: ועל הנחל יעלה על שפתו מזה ומזה, כל עץ מאכל לא יבול עלהו ולא יתום פריו, לחדשיו יבכר, כי מימיו מן המקדש המה יוצאים, והיה פריו למאכל ועלהו לתרופה:

תהלים פרק קכ"ב:

שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לְדָוִד שְׁמַחְתִּי בְּאִמְרֵי לִי בֵּית ה' יִגְלֶה:
עַמְדוֹת הַיָּי רִגְלֵינוּ בְּשַׁעֲרֵי יְרוּשָׁלַם:
יְרוּשָׁלַם הַבְּנוּיָה כְּעִיר שֶׁחֲבָרָה לָהּ יַחְדָּו:
שְׁשָׁם עָלוּ שְׁבִטִים שְׁבִטֵי יְהוָה עֲדוּת לְיִשְׂרָאֵל לְהַדוֹת לְשֵׁם ה':
כִּי שָׁמָּה יֵשְׁבוּ כְּסָאוֹת לְמִשְׁפַּט כְּסָאוֹת לְבֵית דָּוִד:
שְׂאֵלוּ שְׁלוֹם יְרוּשָׁלַם יִשְׁלִי אֲהַבֶּיךָ:
יְהִי שְׁלוֹם בְּחֵילֶיךָ שְׁלוֹהָ בְּאַרְמְנוֹתֶיךָ:
לְמַעַן אֲחִי וְרֵעִי אֲדַבְּרָה נָא שְׁלוֹם בְּךָ:
לְמַעַן בֵּית ה' אֱלֹהֵינוּ אֲבַקֶּשֶׁה טוֹב לְךָ: